

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Testis

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

ſator debent nec ſe in teſtamento, ſalva reputatione
aliquid reſti- declarare poteſt, ſaciat in eo capitulum,
tuere, quod hæres dat tantum pecuniam Con-
feſſario, vel alicui amico, ut eam ad ſuum
arbitrium expendat, ore, vel ſcripto ipſi
manifeſtatum. Poteſt etiam initio teſta-
menti declarare, quod reliquit ſchedu-
lam apud confeſſarium vel amicum, pro-
pria manu firmatam, quæ habeat vim,
ſi aliquid poſtea declarandum occurrit,
ſieri poteſt ſchedula ab ipſo ſubſcripta,
ſub olim tempore maniſeſtanda, & hanc
ſchedulam, etiam quoad inſtitutionem
hæredis, valere, ait Pegada *reperit. ad l. in-*
ter cetera ff. de lib. & poſth. p. 3. §. 6. ex l. hoc
art. 29. ff. de har. inſtit. & valere, ac ſi eſſet
codicillus teſtamento confirmatus. Et
nota, quod in tali caſu Confeſſarius vel
alius, non tenetur maniſeſtare hæredi
perſonam, cui reſtitutio faciendâ eſt. *Fi-*
guerius lib. 2. c. 7. num. 13 p. 5. t. 3. ref. 115.

An teſtator
revocare poſ-
ſit teſtamen-
tum iurati?
7. Condito autem teſtamento in vim
cum iuramento, ſic bene diſpoſito, &
omni ex parte perfecto, ut nulla occur-
rat cauſa juſta mutandi, ſi illud teſtator
revocet, peccabit mortaliter peccato
pèjuri. Sed revocatio in utroque foro
valebit. Si autem juſta mutationis cauſa
ſe offerat, poterit utique revocare: quia
aut cenſetur ſibi talem poteſtatem reſer-
vaſſe in hoc caſu, aut iuramentum fuit
iniquum, & proinde non obligat. Sicut
etiam ſi diſpoſitum eſſet contra leges ju-
ſtas, in quo caſu revocari omnino debe-
ret. *Becanus c. 7. q. 8. p. 5. t. 3. ref. 122. & p.*
10. t. 15. ref. 11.

Validum eſt
teſtamentum
parris cum
ſchedula te-
ſtibus non ob-
ſignata.
9. Teſtamentum patris ſine ſchedu-
la, teſtibus obſignata, eſt validum.
Fachin. & alii p. 9. t. 7. ref. 41. Sic etiam
teſtamentum ad pias cauſas valet
ſine teſtibus in utroque fo-
10. ibid. §. Ex his.

T E S T I S.

1. † **T** Eſtis dicitur rei geſtæ proba-
tor. Non omnes ad teſtificandū
admittuntur, repelluntur enim ex com-
municati, ut dictum eſt V. *Excommuni-*
cation. 57. item minores, infames, iniun-
ci. Alii e contra ſunt privilegiati, & non
poſſunt cogi ad teſtandum, ut milites,
*lexagenarii, valetudinarii. *Linoviti & de**
teſt. item cōjuncti l. Julia ff. eo. Sed in cau-
ſa fidei & admittuntur primi, & cogun-
tur ſecundi. Vide V. Denunciare, n. 4. & V.
Inquiſitorum iuriſdictio quoad torturam, non poſſit.
& Inquiſitorum praxis circa teſtes, ubi
multa de teſtibus, deque eorum qualita-
te, ſufficientia, & examine dicta ſunt.

2. Servi communiter repelluntur à
teſtificando, *ex leg. quoniam liberi C. de*
Teſtam. & in l. pridem C. de q. Quod tamen
limitatur in aliquibus caſibus, quos po-
nit Farinacius de Teſt. q. 55. in ſpect. 2. num.
165. & præſertim quando veritas haberi
non poteſt, & in criminibus exceptis: Ut
notat Maſcard. de Probat. concluſ. 1358. n.
18. p. 7. t. 7. ref. 71.

3. Mucus & ſurdus non repelluntur à
teſtificando ſuper re cadente in ſenſum
non impeditum. Vide V. *Mutus num. 2. & Surdo.*
V. Surdus n. 1. Teſtimonium Cardinalis
magnam fidem habet, ut dictum eſt V.
Cardinales à num. 21. An in eorum cauſis
familiares ipſorum ſint idonei teſtes, vi-
de V. Cardinalium, num. 4. Quorve ad
condemnandos requirantur, V. Cardina-
les, num. 25.

4. Teſtis in iudicio non poteſt jurare, *Cardinali.*
ſe certo ſcire aliquid, propterea, quod *Et ceteris ſa-*
audierit à viro optimæ opinionis & fa-
miliari. **T E S T I S** au-
ma; alioqui omnes teſtes de auditu eſ-
ficerentur teſtes ex certa ſcientia. Adde poſſit iurare
quod teſtis tenetur reddere rationem ſe certo ſcire
ſui dicti. *Sanchez in ſum. tom. 1. lib. 3. c. 4. quod audi-*
num. 13. contra Mexiam in Lreg. Tolet. 23. vii à fide
p. 2. num. 32. & 33. At ſi quis ita juraret dignor
extra iudicium, in foro conſcientiæ non
eſſet periturus. Sanch. ibid. p. 3. t. 5. ref. 66.
in ſine & p. 4. t. 4. ref. 77.

5. † Te-

Et teneatur iudici respondere, & verum dicere, sub onere restitutionis.

5. † Tenetur autem testis juridicè interrogatus à iudice verum dicere; sic exigente obedientia, seu iustitia legali; non tamen commutativa, unde non tenetur ad restitutionem damni fisco, vel partillatum ex suo testimonio falso, vel negato, præsertim si suum testimonium non fuisset ex efficacibus, ut potè quod supponeret falsum crimen aliis testibus insufficienter probatum, ut dictum est V. Restituere, à num. 16. Quandonam legitimè interrogetur, vide Arct. in pract. crim. de test. c. 3. an verò teneatur respondere in dubio, num legitimè interrogetur, vide V. Reus, num. 11. † Certè non tenetur respondere, si iudex interroget in delicto notorio, sed cujus auctori ignoratur; quia potest sequi opinionem probabilem Cajetani, quod non interrogat legitimè, quamvis hanc opinionem refutaverimus V. Index, n. 3. p. 2 r. 15. ref. 63.

Et quid, si manifesta veritatem occultum inadvertenter?

6. Si testis non juridicè interrogatus occultum crimen inadvertenter manifestet, tenetur ex charitate se retractare, non tamen sub aliquo onere. p. 3. tract. 5. resol. 101. in fine. Si tamen falsum juret culpate in re magni momenti, ex quo mors, vel mutilatio sit inferenda, tunc si speret profectum, tenetur omnino se retractare, etiam cū periculo æqualis pœnæ: quia in pari causa melior est conditio innocentis, Lessius lib. 2. c. 30. dub. 7. n. 53. Inimò Stroverisdorff in 1. 2. qu. 70. art. 4. concl. 3. idem docet, si testis timeat pœnā majorem, & dubitet de profectu, quia tenetur tentari, & experiri quod suum est. Si autem revocatio certè non est profutura, Navar. li. 2. c. 3. n. 251. existimat, non teneri revocare, sed solum refarcire dāna. Et si testis non ex malitia, sed ex ignorantia vel oblivione falsum juravit, puto eum Lessio ad nihil teneri, quamvis Stroverisdorff existimet, teneri revocare dictum, & restituere damna: p. 3. t. 5. ref. 105. & p. 4. t. 4. re. 99. Sanè si quid acceperit pro veritate dicēda, tenetur restituere, quia tenetur ex iustitia testificari. Secus si acceperit à tertio, quia ipsi non tenebatur, ut diximus de iudice V. Index, nu. 6. p. 3. t. 6. ref. 4. † Hinc doctrinæ ob-

Aut iuraverit falsum culpate?

stat, quod mox dictum est n. 4. testem nō teneri ex iustitia commutativa, sed ex obedientia dicere veritatem: & V. Restituere n. 31. accipientem aliquid pro opere debito non ex iustitia, sed ex alia virtute, non teneri ad restitutionem faciendam. † Non est contra iustitiam nos defendere ab impetu testis iniqui, & iniusti contra formam, opposita ei infamia, et si mortuus fuerit. Lugop. 9. r. 9. ref. 43.

Antestis pro veritate dicenda possit aliquid accipere?

7. Laicus ratione juramenti falsi coram iudice Ecclesiastico, potest ab ipso puniri, non idem de Clerico coram laico falsum jurante. Covarr. c. 12. n. 8. p. 3. t. 1. ref. 60.

stat, quod mox dictum est n. 4. testem nō teneri ex iustitia commutativa, sed ex obedientia dicere veritatem: & V. Restituere n. 31. accipientem aliquid pro opere debito non ex iustitia, sed ex alia virtute, non teneri ad restitutionem faciendam. † Non est contra iustitiam nos defendere ab impetu testis iniqui, & iniusti contra formam, opposita ei infamia, et si mortuus fuerit. Lugop. 9. r. 9. ref. 43.

Possimus nos defendere à teste iniusto cum sua infamia. Et crimen periurii pertinet ad forum Ecclesiasticum?

T H E S A U R V S.

1. **T**hesaurus est vetus pecuniæ depositio, ut jam dominum non habeat, & cujus memoria non extet, si enim adhuc dominum non habeat, ad alium transferri non potest, in qua definitione verbo pecuniæ non solum significantur nummi, sed & aliæ opes absconditæ, & c. p. 9. r. 5. ref. 1.

2. Circa Thesauros jura disponunt quatuor casus ex D. Adriano. Primò, quod Thesaurus casu, aut industria inventus in proprio fundo inventoris sit. Secundò, inventus casu in fundo alieno, inventori, & domino fundi in partes æquales dividatur. Tertio, inventus ex industria in fundo alieno, totus domini fundi, non autem inventoris erit. Quartò, arte inventum magica fiscus habebit. *Ibid.*

Theauri definitio.

Ad quem pertinet.

3. Si quis Thesaurus in suo proprio fundo invenit, sive fortuitò, sive data opera licita, totum ad se pertinere probant multi Doctores: *Ibid.* resol. 2. Invenire in suo loco dicitur, qui Dominus est non tantum solidæ proprietatis, verum & nudæ, alio usufructum habente, quæ procedunt in Thesauro propriè dicto; quia res domus venditæ parietibus recondita, vel lucri vel metus, vel custodiæ causa sub terra abscondita, & postea per errorem, vel oblivionem ablata

Si invenitur in proprio fundo.